

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования Республики Тыва

Администрация муниципального района "Овюрский кожуун" МБОУ

Саглынская СОШ Овюрского кожууна

МБОУ Саглынская СОШ Овюрского кожууна

РАССМОТРЕНО

Руководитель ШМО

_____

КЫЛЫН-ООЛ Ч.Г.
Приказ №1 от «29» августа
2023 г.

СОГЛАСОВАНО

**Заместитель директора
по УВР**

_____

ТЮЛЮШ Ч.Ч.
[Номер приказа] от «31»
августа 2023 г.

УТВЕРЖДЕНО

**Директор МБОУ
Саглынская СОШ**

_____

НАЗЫТАЙ О.М.
Приказ № 181 от «31»
августа 2023 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета «Родной язык»

для обучающихся 1 класса

с.Саглы, 2023г

Тайылбыр бижик

1-ги класстың «Тыва дыл» эртемнге тургускан ажилчын программаны Россия Федерациязының «Россияның школазы» деп өөредилге-методиктиг бөлүккө, Тыва Республиканың ниити өөредилгезинин эге школага 1-4 класстарга тыва дыл талазы-биле күрүне стандарттарына дүүштүр, 2008 чылда Наталья Чоодуевна Дамбаның тургусканы тыва дыл программазынга болгаш 2009 чылда 1-ги класска А.А. Алдын-оол, А. К. Ойдан-оол, Э. Д. Ондарның «үжүглел» номунга даянып тургускан. Бо ажилчын программа эге школаның Федералдыг куруне стандарттарынын сорулгаларын чедип алырынче угланган.

Өөредиглиг план дараазында методиктиг сумелернин дузазы-биле ажыглаттынмышаан, уругларнын шингээдип алган билиглерин, мергежилдерин, чанчылдарын тыва дыл программазынын негелделеринге дууштур эге класс башкыларына А.А. Алдын-оолдун «Диктантылар болгаш эдертиглер чыындызы»-биле хынаарын сумелеп турар. Тыва Республиканын ниити өөредилгезинин национал девискээр кезээ 1-ги класс өөреникчилеринин ниити сайзыралынче, оларнын билиинин практиктиг болурунче угланмышаан программаны тургузарда эртемниинин, дараалашкаанын, көргүзүглеринин болгаш коммуникативтиг принциптерге даянып база уругларнын назы-харын барымдаалап тургаш тургускан.

Эге класстарга тыва дылды өөредиринин кол сорулгалары:

- 1) Уругларны медреселдиги-биле шын номчуур, бижиир болгаш чугаалаарына ооредир;
  - 2) Оларга төрөөн дыл болгаш литература талазы-биле эге билиглерни бээр;
  - 3) Уругларны ном ажыглаарына чанчыктырар болгаш оларнын дылга сонуггалын, номчулга болгаш билиглерге чуткулун хайныктырар;
  - 4) Номчулга болгаш бижилге-биле холбаштыр бойдушту, ниитилел амыдыралын хайгаараарына ундезилээш, өөреникчилерни материалистиг узел-бодал-биле чепсеглээр;
  - 5) Уругларны мораль болгаш эстетика талазы- биле кижизидер;
  - 6) Өөренип турар чуулдерни сайгарып, бөлүктөп, деннеп, туннеп билиринге, оларнын иштинден кол болгаш чугула чуулдерни тып, тайылбырлаарына өөреникчилерни чанчыктырар;
- 1-4 класстарга төрөөн дыл устуку класстарга өөренир тыва дыл болгаш литература эртемнеринин белеткел чадазы болбушаан, колдуунда-ла практиктиг сорулгаларны чедип алырынче угланган.

Тыва дыл программазы уш бөлүктөн тургустунган:

- 1.«Бижикке ооредири болгаш чугаа сайзырадылгазы» (белеткел уези, ужуглел уези,

ужуглел соондагы уе.).

2.«Фонетика, лексика, грамматика, шын бижилге болгаш чугаа сайзырадылгазы».

3.« Номчулга болгаш чугаа сайзырадылгазы».

Бөлүк бурузу тус-тус кезектерге чардынар. ук бөлүктөр аразында харылзаалыг. Программада кирген материалдарны улдуннар аайы-биле планнап, бөлүктөр, темаларны кичээлдерге хувааган. Методиктиг аргаларны, сумелерни башкылар чогаадыкчы ёзу-биле шилип ажыглаар, боттары хой-хой чаа аргаларны хереглээр база методиктиг уг-шиглерни башкы боду немеп, улам сайзырадыр апаар. Башкынын кол сорулгазы- программа негелделерин өөрөдилгенин чаа тургузуунга дууштур долuzu-биле боттандырары болгаш өөреникчилерге быжыг билиглерни бээри, практиктиг мергежилдерин болгаш чанчылдарны шингээтирери болур.

Өөреникчилернин билиинин шынарын бедидеринге бот ажылдарже болгаш өөреникчилер-биле хууда ажылдарже кол кичээнгейни салыр. Хуузунда бердинген онаалгаларны хынаарынга тускай уени башкы кичээл санында баш бурунгаар планнап алыр. Бижимел азы хыналда ажылдар кылган санында оон туннелин реникчилерге чугаалап берип, ниити-даа, хуузунда-даа частырыгларны олар-биле сайгарар.

Өөреникчилернин ханы билиглиг болурунга системниг катаптаашкын улуг рольдуг. Ынчангаш башкы катаптаашкынны программанын бөлүктөрүнүн болгаш темаларынын аайы-биле системалыг чорудуп, хереглээр материалдарны баш бурунгаар планнап алыр.

Башкы бурузу чогаадыкчы ёзу-биле ажылдавышаан, дыл башкылаашкынынын , дыл эртеминин , педагогиканын, психологиянын сөөлгу чедиишкиннеринге болгаш мурнакчы база чаартыкчы башкыларнын дуржулгазынга даянып, өөрөдилгени чедиишкинниг болдулар сорулганы чедип алыр.

Ынчангаш эге школага башкылаашкылаашкыннын шинчилел болгаш дилеп тыварынын методтарын оларнын янзы-буру аргаларын тыва дыл кичээлдеринге ажыглаар апаар. Оон уламындан өөреникчилер чугле башкынын чугаалаан чуулун, тайылбырын, онаалгаларын кууседир эвес, а боттары база хуузунда хайгааралдар, шинчилелдер кылырынга чанчыл алыр: чувелерни деннеп, дөмейлешкек болгаш ылгалдыг чуулдерни тып, чогуур туннел ундуруп, шингээдип алган билиин медреселдii-биле херек кырында ажыглап билиринге ооредир.

Ужуглел программазын шингээткенинин планаттырган туннелдери:

Личностуг (бот хамаарылгалыг)

Өөреникчилерге хевирлеттинген турар билиглер:

- Төрээн дылывыс харылзажырынын база мээ-медереливистин шынарын коргузеринин кол чепсээ;
- Төрээн дыл национал культуравыстын кол болуушкуну;
- Сагыш-сеткилди, бодалдарны илередиринге дылдын бай-байлаан, уран-чечен аргаларын чөптүг ажыглап билири.;
- Төрээн дылын улаштыр өөрениринге сонуургалын оттурары;
- Аас болгаш бижимел чугаага дылдын уран-чечен аргаларын чедимчелиг ажыглап билири.

Өөреникчилерге хевирлеттинип болурунун билиглери:

- Төрээн дылын сайзырадырынга. ону кадагалап арттырадырынга өөреникчинин бот киржилгези;
- Аас чугаага дылдын уран-чечен аргаларын эстетиктиг талазынче угландырады.

Предметтиг (эртемге хамаарыштыр)

Өөреникчилернин билип алган турар уjurлуг билиглери:

- Чаа материалды ханы билип алырынче угланган белеткел ажылдарны; номчулга, бижилге, уругларны янзы – буру бот- ажылдары, чугаа сайзырадылгасы.
- Чаа унну ылгап тывары.
- Ол уннун артикуляциязын хайгаараары.
- Чаа уннун дыннаарынга болгаш адаарынга мергежилге.
- уннун улуг, бичии ужуктерни –биле таныжылга .
- Синтезтиг номчулга ажылдары:
- Слогтар номчууру.
- Домактар номчулгазы.
- Сюжеттиг чуруктар-биле чугаа сайзырадырынын ажылдарын чорудары.
- Ужуктер кожаазы-биле ажыл.

Өөреникчилернин ооренип ап болур аргалары:

- Төрээн дылынын бугу уннерин болгаш ужуктерин, оларнын кол ылгалын билген уjurлуг;
- Сөстөрде уннерни ылгап, оларнын туружун тодарадып билир;
- Ажык, ажык эвес уннерни болгаш ужуктерни, кыска, узун ажык уннерни болгаш ужуктерни бот-боттарындан ылгап шыдаар;
- Домактарнын болгаш сөстөрнин анализ-синтезтиг сайгарылгазын кылып, домактардан сөстөрни ылгап тывар
- Улуг болгаш бичии ужуктерни шын, чараш тода бижип билир;

- Бижимел болгаш парламал шриффт-биле бижиттинген сөстөрни, домактарны иштинде слогтап адап тура, шын дужуруп бижири;
- Адаары болгаш бижири дуушкек 3-4 хире берге эвес сөстен тургустунган домактарны адап бээрге, ужуктерин кагбайн шын бижири;
- Домак эгезинге улуг ужукту бижири;
- Домак соолунге улуг секти салыры.

Метапредметтиг

Регулятивтиг (углаар-баштаар)

өөреникчилернин чогуур деннелге билип алыр ужурлуг:

- өөренип турар эртеминиң тема, болук аайы-биле кол сорулгаларын, утказын угаап билири;
- Башкынын удуртулгазы-биле бердинген даалгаларны куседип ооренири;
- бот хыналданы, удур-дедир хыналданы болгаш орфографтыг, пунктуациалыг частырыгларны тып билирин боттандыра;

өөреникчилернин өөренип ап болур аргалары:

- өөрөнгөн темазынга алган билиглерин туннеп болгаш унелеп билирин боттандыра;
- аас болгаш бижимел чугааны дылдын негелдери-биле чогуур уезинде практика кырынга эскертип болгаш ажыглап билири

Билиин ханыладырынга туннелдер (познавательные)

өөреникчилернин ооренип алыр ужурлуг билиглери:

- өөредилге даалгаларын кууседип турар уеде херек ужурлуг медээлерни немелде номнар, статьялар болгаш энциклопедиялардан тып билири;
- бодунун назы-харынга дууштур янзы-буру словарьларга, справочниктерга даянып билири;
- дылдын негелдерин кууседирде янзы-буру схемаларны, модельдерни, символ-демдектерни ажыглап билири;
- белең таблицаларны, схемаларны, созуглелдерни немээри;
- дылдын адырлары: ун-ужук, сос тургузуу, чугаа кезээ, домак кежигуну, бодуун домак дугайында алган билиглерин деннеп, болуктеп, тып, ажыглап билири;
- алган билиглерин план болгаш таблица дузазы-биле системажыдып, болуктеп, туннеп билири;
- сөсте орфограммаларны янзы-буру аргалар-биле хынап билири;
- номчаан сөзуглелдеринин кол утказын ылгап ундурери;

- бодунун чугаазын тода болгаш билдингир кылдыр дыннакчыга дамчыдып билири;

өөреникчилернин өөренип ап болур аргалары:

- Библиотека болгаш Интернет дузазы-биле херек билиглерни тып, ажыглап билири;
- аас болгаш бижимел чугааны шын болгаш медреселдиги-биле тургузуп билири;
- болуушкуннарны логиктиг (бодамчалыг) сайгарылгага даянып, дамчыдып билири;
- алган медээлерни сайгарып, критикалап билири;

Коммуникативтиг

өөреникчилернин өөренип алыр билиглери:

- аас чугаага диалогту ажыглап билири;
- ангы-ангы бодалдарны ооренип, сайгарып билири болгаш чангыс аай туннелге келиринге ооредири;
- бот туружун болгаш бодалын быжыглап чанчыгары;
- ангы-ангы бодалдарны ооренип, сайгарып билири болгаш чангыс аай туннелге келиринге ооредири;
- коммуникативтиг сорулгаларны шиитпирлээринге дылдын аргаларын чедимчелиг ажыглаары;

өөреникчилернин өөренип ап болур аргалары:

- коммуникативтиг сорулгаларны дыннакчыга тода, дорт, дес-дараалашкаа-биле медээни, билигни чедирери;
- удур-дедир хыналда уезинде бот-боттарынга дузаны уезинде чедирип, билири болгаш коммуникативтиг сорулгаларны шиитпирлээринге дылдын аргаларын чедимчелиг ажыглаары;

өөредилге чылынын тончузунде уругларнын билип алган турар ужурлуг билиглери

- Сагыш-сеткилди, бодалдарны илередиринге дылдын бай-байлаан, уран-чечен аргаларын чоптуг ажыглап билири.;
- Аас болгаш бижимел чугаага дылдын уран-чечен аргаларын чедимчелиг ажыглап билири.
- Сюжеттиг чуруктар-биле чугаа сайзырадырынын ажылдарын чорудары.
- бот хыналданы, удур-дедир хыналданы болгаш орфографтыг, пунктуациалыг частырыгларны тып билирин боттандырап

өөреникчилернин ооренип алыр аргалары:

- болуушкуннарны логиктиг (бодамчалыг) сайгарылгага даянып, дамчыдып билири;

- аңгы-аңгы бодалдарны ооренип, сайгарып билири болгаш чангыс аай туннелге келиринге ооредири;
- аңгы-аңгы бодалдарны ооренип, сайгарып билири болгаш чангыс аай туннелге келиринге ооредири;

1-ги класста бижикке өөредери болгаш чугаа сайзырадылгазы

Бижикке ооредири уш болукке чарлыр: белеткел уези (ужуглел мурнунун), ужуглел уези (номчулга болгаш бижилге), ужуглел соондагы уе (номчулга болгаш чугаа сайзырадылгазы; фонетика, бижилге болгаш чугаа сайзырадылгазы). Бижик ооредилгези уннуг анализ-синтезтиг метод-биле чоруттунар болгаш чугаа сайзырадылгазынын кол деннелдеринге (сос, домак, харылзаалыг чугаа) быжыглаттынар.

Белеткел уези

Чугаа. Аас болгаш бижимел чугаа дугайында ниити билиг.

Домак болгаш сөс. Чугааны домактарга, домактарны состерге, состерни слогтарга чарары болгаш «Ужуглелде» болгаш оске-даа дидактиктиг материалдарда берген схемашыйыгларны ажыглаары.

Слог. Сөстөрни слогтарга чарары. Ажык уннернин слогтар тургузар ролю-биле таныштырары. Состе слогтарнын санын тодарадыры.

Уннер болгаш ужуктер. Ун дугайында билиг. Дыннап болгаш адап тургаш, уннерни ылгап билири: ажык болгаш ажык эвес уннер, сос эгезинге куштуг болгаш кошкак адаттынар ажык эвес уннер.

Ужуглел уези

Ужуглел уезинде өөредир уннер болгаш ужуктерни дорт чадага хуваар.

Бирги чада: номчулгага ооредип тургаш, чедип алыр сорулгалар: уннун ужуун, ужуктернин унун чазыг чок тыварынга чанчыктырар; ооренип эрткен уннери состернин эгезинге, ортузунга, соолунге турда, чазыг чокка тып, состерни шын слогтаар; кыска, узун ажык уннерни болгаш оларнын ужуктерин ылгап билирин чедип алыр; ооренген уннерболгаш ужуктер-биле слогтар, состер кожуглап номчудар, «Ужуглелде» домактарны номчуп билир; ооренген уннери бар состернии тыварынга чанчыктыраружуктерни бот-боттарындан ылгалыр демдектерин барымдаалап танып билиринге ооредир.

Ийиги чада: бирги чадада салдырган сорулгаларны кууседирин уламчылаар; ийи-уш слогтуг состерни номчуурунга уругларны чанчыктырар; т,п,к деп уннер состернин эгезинге, ортузунга, соолунге чорда, шын номчуурун чедип алыр; белек состерни слогтавайн шуут номчуурунга чанчыктырар, ол колдуунда ийи слогтуг состер болур; домактар иштанде бижик демдектери-биле таныштырар.кол сорулга- бугу уругларнын

дески номчуурун чедип алып; номда кирген домактарны ун аянын сагып, аянын номчуурунга чанчыктырар.

Ушку чада: ь, е, ё, я, ю деп холушкак ажык ужуктерни ооредир. Бо чадада чедип алып сорулгалар: ок-биле адаарын кадыг демдек-биле коргускен сосстерни, холушкак ажык ужуктерлиг сосстерни шын номчуурун чедип алып; уш-дорт слогтарлыг сосстерни номчударын колдадыр.

Дортку чадада: ь, ф, ц, щ деп уннерни болгаш ужуктерни ооредир. Бо чадада салдынган турар сорулгалар: улегерлеп алган уннерни шын дыннаарын, адаарын, номчуурун болгаш бижиирин чедип алып; ук уннерни ооредип турар уеде оореникчилерге билдингеир, ургулчу таваржыр сосстер шилип алып; чиик сосстерни анализ кылбайн, слогтаашкын чокка номчуурунга чанчыктырар; сосстер болгаш кыска домактарны дурген, чугурту, медеделдиг номчуурун чедип алып; домактарга ун доктаашкыннарын кылып, аянын номчуурунга чанчыктырар.

Ужуглел соондагы уе

Бижилге, шын бижилге болгаш чугаа сайзыралыгазы.

Бижик ооредилгезинин уезинде чедип алган билиглерин, мергежилдерин, чанчылдарын системажыдып быжыглаары.

Ужуктерни, слогтарны, сосстерни, улуг эвес домактарны харылзаалыг, дески бижииринге ооредир шенелде ажылдар чорудары.

Сөс-биле ажыл. Уругларнын сос курлавырын байыдары болгаш идепкейжидери. Чувелер, чувелернин шынарын, кылдыныглар, кылдыныглар илередир сосстерни шын хереглеп билири, оларнын уткаларын тайылбырлаары.

Домактар болгаш харылзаалыг созуглел-биле ажыл.

Башкынын айтырыгларынга харыыларны шын тургузупбилиринге ооредири, харыыларынга домактарнын ангы-ангы хевирлерин ажыглаары. Кандыг-бир тодаргай темага домактар тургузары, сюжеттиг чуруктар, хууда хайгааралдарын ёзугаа улуг эвес аас чугаа тургузары.

Номчулга.

Бижикке ооредирин уезинде номчулга болгаш чугаа сайзырадылгазынын талазы-биле алган билиглерин, чанчылдарын ханыладыры болгаш быжыглаары. Номчулганын темпизин чоорту дургедедири. Кыска созуглелдерни иштинде номчуп, утказын сактып алары. Созуглелде болгаш оон ангы-ангы кезектеринде кымнын азы чунун дугайында чугаалап турарынга харыылап шыдаары. Бижик демдектерин барымдаалап шын номчуурунга болгаш рольдап номчуурунга эге чанчылдар. Номчаан чуулунге болгаш сайгарган чуруктарынга хамаарыштыр словарь ажылы чорудар.

Чараштыр бижилге

Улуг болгаш бичии үжүктерниң кезектериниң аттарын болгаш бижиириниң дөмейлешкээн барымдаалап дараазында чурум ёзугаар бөлүктерге чарар.

Бичии үжүктер

1. Дорт шугумдан база үстүнде ээпектиг, адаанда ээпектиг шугумнардан тургустунган үжүктер: **и, ш, з, н, р, ү, Ү** — 7
2. Үстүнде айыткан шугумнарга точкалар болгаш дүүшкүннер немешкенинден тургустунган үжүктер: **й, л, м, ц, ш, н, ң, ь, ы** — 9
3. Төгерикиден тургустунган үжүктер: **о, ө, а, ю, ф, б, д, я** — 8
4. Солагай талакы чартык төгерикиден тургустунган үжүктер: **с, е, ё, ч, ь, ь, в** — 7
5. Бир талакы чартык төгерикиден каттышканындан тургустунган үжүктер:
э, х, ж, з, к - 5

Улуг үжүктер

1. Кол элементизи үстүкү азы адаккы кезектеринде ээпек шыйыгыг үжүктер:
И, Ш, Ч, Ц, Щ, Л, М, А — 8
2. Кол кезээ чартык болгаш бүдүн төгерики үжүктер:
О, Ө, С, Э, Х, З, Я, Е, Ё, Ж — 10
3. Кол элементизи чалбыыш хевирлиг шугумдан тургустунган үжүктер:
У, Ү, Н, К, Ы, Ю, Р, В, Ф — 9
4. Кол элементизи чалбыыш хевирлиг шугумнуң чалгыгланчак шугум-биле каттышканындан тургустунган үжүктер: **Г, П, Т, Б, Д** — 5

Тыва дыл эртемнин кичээлдеринин планнаашкыны.

№	Кичээлдернин темалары	Шагы	Хуну	
			План езугаар	Факт
Белеткел уези				
1	Билиг кичээли. Ужуглел ному-биле таныжылга. Чугаа. Домак.	1		
2	Сос. Ч.с. Огород. Слог. Ч.с. Ферма.	1		
3	Ун. Ажык болгаш ажык эвес уннер.	1		
Ужуглел уези				
4	А деп ун болгаш А, а деп ужуктер.	1		
5	Л деп ун болгаш Л, л деп ужуктер.	1		
6	А, л деп ужуктер. Кл.д.н. Тоол «Кушкаш биле Дилги»	1		
7	О деп ун болгаш О, о деп ужуктер.	1		
8	М деп ун болгаш М, м деп ужуктер.	1		
9	Быжыглаашкын.	1		
10	С деп ун болгаш С,с деп ужуктер.	1		
11	Н деп ун болгаш Н,н деп ужуктер.	1		
12	Ч деп ун болгаш Ч, ч деп ужуктер.	1		
13	Класстан дашкаар номчулга «Анай болгаш кымыскаяк».	1		
14	Ы деп ун болгаш Ы, ы деп ужуктер.	1		
15	У деп ун болгаш У, у деп ужуктер.	1		
16	Быжыглаашкын. Хыналда диктант.	1		
17	Частырыглар-биле ажыл. Катаптаашкын.	1		
18	Р деп ун болгаш Р, р деп ужуктер.	1		
19	Ү деп ун болгаш Ү, ү деп ужуктер	1		
20	И деп ун болгаш И, и деп ужуктер.	1		
21	Э деп ун болгаш Э, э деп ужуктер. «Анайжыгаш болгаш кымыскаяк».	1		
22	Кыска е деп ун, оон ужуу.	1		
23	Ш деп ун болгаш Ш, ш деп ужуктер.	1		

24	О деп ун болгаш О, о деп ужуктер.	1		
25	Д деп ун болгаш Д, д деп ужуктер.	1		
26	Б деп ун болгаш Б, б деп ужуктер.	1		
27	Г деп ун болгаш Г, г деп ужуктер.	1		
28	В деп ун болгаш В, в деп ужуктер.	1		
29	Д, б, г, в кирген состер.	1		
30	Хыналда диктант.	1		
31	Ч.б.а. Быжыглаашкын.	1		
32	Т деп ун болгаш Т, т деп ужуктер.	1		
33	К деп ун болгаш К, к деп ужутер.	1		
34	П деп ун болгаш П, п деп ужуктер. К.д.н. «Анай» тоол.	1		
35	ң деп ун болгаш оон ужуу.	1		
36	Х деп ун болгаш Х, х деп ужуктер	1		
37	З деп ун болгаш З, з деп ужуктер. Ч.с. Ог-буле. Чурук-биле ажыл.	1		
38	Ж деп ун болгаш Ж, ж деп ужуктер. Эжеш ажык эвес уннер.	1		
38	Й е пун болгаш оон ужуу. Ч.с. Сактып бижилге.	1		
40	К.д.н. Улегер домактар, тывызыктар, дурген чугаалар.	1		
41	Кадыг демдек (ь)	1		
42	Диктант.	1		
43	Ч.б.а. Быжыглаашкын.	1		
44	Е, е деп ажык ужуктер	1		
45	Ё, ё деп ажык ужуктер	1		
46	Е, е деп ажык ужуктер	1		
47	Ю, ю деп ужуктер	1		
48	Я, я деп ужуктер	1		
49	Е, е, ю, я кирген состер.	1		
Дортку чада				
50	Б (чымчак демдек)	1		

51	Ф деп ун болгаш Ф, ф деп ужуктер	1		
52	Ц деп ун болгаш Ц, ц деп ужуктер	1		
53	Щ деп ун болгаш Щ, щ деп ужуктер	1		
54	Ф, ц, щ деп уннер база оон ужуктери.	1		
55	Хыналда диктант.	1		
56	Ч.б.а. Ч.с. Шулук Щеткалар.	1		
Парламал болгаш бижимел ужуктер.				
57	Алфавит. Парламал болгаш бижимел ужуктер	1		
58	А.Шоюн «Март». Домак. Байлак Тыва. С.Сарыг-оол «Алышкы бис, угбашкы бис»	1		
59	Домак. Медээ, айтырыг, кыйгырыг домактары. Дужуруп бижилге.	1		
60	Куштар-бистин оннуктеривис. Л.Чадамба. Хат. М. Каримнии-биле.	1		
61	Л.Чадамба «Май 1– частын, куш-ажылдын байырлалы» В.Сагаан-оол «Май 9»	1		
62	Сос, слог. С. Сурун-оол «Адырык». А.Шоюн «Хойларым аттарлыг болур»	1		
63	Л.Толстой «Шын чуден унелиг». Адыг оолдары-биле. Е.Чарушин.	1		
64	Ун, ужук. «Кырган-авам» Кан-оол Ондар	1		
65	Хыналда диктант «Чайын».	1		
66	Ужуглелим байырлалы «Ужуглелим, байырлыг!»	1		